

Svaret på klimakrisen er der, hvor svalerne vender

Mandag 23. november 2020 | POLITIKEN

DEBAT | 7

Læserbrev, højst 100 ord, **debatindlæg** højst 800 ord, og **Kroniker**, ca. 2.100 ord, indsendes via vores hjemmeside: politiken.dk/debatindlag Indlæg til nettet skal også sendes via denne adresse.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i indsendte tekster og til også at bringe teksterne på politiken.dk/debat. Vi bringer kun tekster alene sendt til Politiken. Opstår der problemer, kan du ringe til os på 33 47 12 00 eller 70 15 01 01.

VIGGO HORUP
1864-1902
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

EDWARD
BRANDES
1847-1931
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884

Redaktionschef
Mads Zacho
Teglskov

Debatredaktør
Sija Thøgersen,
Susan Knorrnberg,
Magnus Barsøe,
og Kenneth Lund

Jourhavende
Magnus Barsøe

Kronikredaktør
og leder af
lederkollegiet
Marcus Rubin

Debat
Rådhuspladsen 37,
1785
København V
Telefon, Debat
33 47 12 00
Telefon, Kronik
33 47 24 03

Frit valg eller tvang? Ministeren har arvet en varm kartoffel

Snart skal omkring 68.000 elever vælge en ungdomsuddannelse, og der er stadig ikke fundet en god måde at fordele dem på.

UNGDOMSUDDANNELSE

JENS BOE NIELSEN
TIDL. REKTOR FOR NØRRE GYMNASIUM

Udervisningsministeren har et meget stort problem, som hun har arvet efter sin forgænger (Merete Riisager), som arvede det efter sin forgænger (Ellen Thirane Nørby), som arvede det efter sin forgænger (Christine Antorini). Problemet består i at finde ud af, hvordan man fordele eleverne, når de ønsker at komme ind på en almen gymnasial ungdomsuddannelse (su). Det er et problem i de store byer, hvor der er flere gymnasier, som eleverne kan vælge mellem. Her er der en tendens til, at danske unge samler sig på nogle gymnasier, som måske har særlige musik, idræts- eller demokratiprofiler. Og at etniske ikke-danske elever samler sig på enkelte andre.

Når den overvejende del af eleverne i en klasse kommer fra etniske fremmede kulturer, bliver den samlede danske historiske, kulturelle, geografiske, sproglige og politiske reference for lille. Deltagelsen i elevdemokratiet og aktiviteter uden for skoletiden er oftest beskeden blandt de etniske ikke-danske elevgrupper.

Det er derfor vanskeligt at tilføre eleverne på disse gymnasier de samme kompetencer og den samme almen dannelse, som eleverne får på gymnasierne, hvor den overvejende del af eleverne er af dansk oprindelse. Selv om der naturligvis er undtagelser, er den generelle erfaring, at en klasse med mere end 30 procent elever med anden etnisk baggrund end dansk gør det vanskeligt at give alle eleverne i en klasse gode studiekompetencer og almen dannelse.

DET UMIDDELBARE svar fra regeringen og dens støttepartier på dette problem er, at man bør fordele eleverne i forhold til det distrikt, de bor i. De mener, at gymnasiernes skal give præcis de samme tilbud, og at man således bør gå på et af dem, der ligger nærmest i elevens eget

distrikt. Desuden vil de begrænse gymnasiernes kapacitet, således at store og populære gymnasier får et loft over, hvor mange elever de må optage, hvilket så betyder, at resten må flyttes til de ellers underansøgte gymnasier.

Når regeringen og støttepartierne ikke bare indfører sådanne distrikter, skyldes det nok, at de godt ved, at mange elever brændende ønsker sig bestemte gymnasier, eller at de ønsker at komme ind i et andet miljø end det, som de var en del af deres folkeskole. Det gælder også, selv om man ville følge ministeriets ekspertgruppes anbefaling om at skilte 3-4 gymnasier sammen, som så fordeler eleverne mellem sig.

Der til kommer, at eleverne, ifølge den nuværende bekendtgørelse, efter grundforløbet kan flytte til et andet gymnasium, som måtte have den studieretning, de gerne vil ind på, hvis gymnasiet har plads. Man kan derfor forudse, at eleverne, som det sker i dag, så alligevel vil flytte, kort tid efter at de er startet.

I den borgerlige opposition advokerer partierne for det frie valg. Henrik Dahl (LA) kalder det ligefrem sovjetisk politik at tvangsfordele eleverne efter, hvor de bor. Oppositionen mener, det er i orden, at de frie valg fører til, at de dygtigste samles på bestemte gymnasier, mens alle andre må tage til takke med andre steder. Det giver ifølge dem en konkurrence, som i bedste fald vil få gymnasierne til at anstrenge sig yderligere for at tiltrække de dygtige. Men når Merete Riisager ikke havde mod og opbakning til at indføre det frie valg, skyldes det nok, at det også har sine udfordringer.

IDAG kan eleverne i princippet vælge frit, men hvis gymnasiet ikke har plads til alle, optager regionen dem, der bor tættest på. Resten må tage til takke med en af deres andre prioriteter, hvis der er plads. Ellers henvises de til et gymnasium, som har plads.

Det store problem med gymnasiernes i f.eks. Københavns centrum er imidlertid, at næsten alle gymnasier er overansøgte, hvorfor disse henviser elever ikke kan komme ind der. De henvises derfor ofte til ellers underansøgte gymnasier uden for byen, hvor der er mange elever, som har anden etnisk baggrund end dansk.

Man har i de sidste år således set, at uheldige elever har skullet bruge mere end en time på transport hver vej for at komme til et gymnasium, de ikke har ønsket. Især den store transporttid, men nok også den store andel af ikke-etniske danske elever, får derefter disse elever til

at søge tilbage til Københavns centrum lige så hurtigt, som der kommer plads der. Den samme problemstilling finder man i Aarhus og i Odense.

I dag kommer 90 procent af alle elever i Region Hovedstaden ind på et gymnasium, de har ønsket. 4-5 procent kommer ind på en af deres andre prioriteter, og 5-6 procent kommer ind på et gymnasium, som de slet ikke har ønsket. Det er især denne sidste gruppe, som flygter til deres ønskegymnasier, når der kommer en plads der. Med den nuværende taxameterstruktur, hvor pengene følger den

enkelte elev, betyder det, at de populære gymnasier kan regne med en god og stabil økonomi, fordi de hurtigt får en ny elev, hvis en af deres egne skulle falde fra, mens de underansøgte, som har mange elever, som forlader dem, får en meget dårlig og ustabil økonomi. Og det betyder meget for de tilbud, som det enkelte gymnasium kan give.

DET FØRSTE, regeringen og forligskredsen er at ændre taxameterstrukturen, så pengene ikke følger eleven, men klassen.

Arkivtegning:
Mette Dreyer

Dermed vil det økonomisk set blive ligegyldigt for de underansøgte gymnasier, hvis elever søger væk, og de overansøgte vil ikke få gevinst ud af at modtage elever, hvis nogen af deres egne skulle falde fra. Arbejdet ved- og udgiften til- at under vise en klasse er næsten den samme, uanset om der er 22 elever eller 28 elever i den, men det er økonomien ikke.

DET ANDET er at søge for, at de almen gymnasier og de erhvervs gymnasiale uddannelser underlægges samme fordelingsregler.

Det tredje er at sikre, at kapacitet og behov stemmer overens. Det kræver et besat ministeriet og regionalt blik på sektoren for at vurdere, hvordan behov, kapacitet og elevernes transport skal hænge sammen. Den øvelse har ingen endnu turdet gennemføre.

Det fjerde er, at regeringens og forligskredsen må finde ud af, hvad man gør med erhvervsuddannelserne. Målet om, at 25 procent af en ungdomsårgang i 2020 skulle vælge udd., blev ikke opnået. Mere vejledning i folkeskolerne har ikke flyttet noget. Det har flere penge til udd. og færre til gymnasiere heller ikke. Skærpede adgangskrav til gymnasiere har heller ikke flyttet flere. Hittil har de skiftende regeringer nægtet gymnasiernes muligheden for at vejlede studenterne til udd. Men nu må politikerne alvorligt overveje, om vi i højere grad skal gøre studenterne opmærksomme på, at udd. er en god mulighed.

Det femte er, at alle må forlade tanken om, at først skal alle, der kan, have deres første prioritet opfyldt, hvorefter resten henvises til steder, hvor der er plads. Med et samlet blik på alle elevers prioriterede ønsker og deres bopæl, vil det være muligt for regionen at fordele eleverne, så langt de fleste stadig får deres første prioritet opfyldt. For de få elever, som ikke får en af deres prioriteter, kan man i det mindste give dem et gymnasium, der ligger tæt på, hvor de bor.

Når det er regionen, som fordeler eleverne mest hensigtsmæssigt, vil der sandsynligvis være en god mulighed for at fordele eleverne, så blandingen af etniske danske og etniske ikke-danske også bliver bedre.

Det ikke er muligt at imødekomme alle ønsker. Men en fordeling, som tager hensyn til et af elevernes ønsker og deres transporttid, forekommer mere rimelig, end så mange som muligt eksisterende har deres første prioritet på bekostning af andre.

Og også mere rimelig, end at ingen skal have lov til at vælge.

KRONIKEN

23. november 2020

JOHANNE GABEL

Landbruget kan give os livlige landskaber og sund mad som løsning på såvel klima- og biodiversitetskrisen som global fødevarerkrise. Men ingen beder om det. Folketingets grønne flertal har tabt mælet.

Johanne Gabel er cand.merc.in med speciale i miljøøkonomi og klimapolitik. Hun er mangelgærlig miljøjournalist og driver et økologisk demonstrationslandbrug

JEG BOR på landet. Så langt øjet rækker, er der marker. Her i høsten var der nybarberede stubmarker. Øret fyldt med lyden af mæjetærsker, pløj og harve. Gyllelugt i næsen. Høsten kom i hus. Jord og rødder blev vendt på rekordtid. Effektivt.

Det er en stor udsigt til enorme blotlagte arealer uden skygge- og uden skyggen af liv. Der er ingen træer, ingen buske, ingen blomster, ingen insekter, ingen fugle i luften og slet ingen græssende dyr. Der er i øvrigt heller ingen mennesker, kun maskiner.

Hvis du bor på landet og ikke selv ejer jord ud over parcellen, må du gå tur på landevejene. Markveje og de levende skel og hegn er pløjet op af de fleste steder for at øge effektiviteten.

På den modsatte side af huset er der en anden udsigt. Om end den er lille, kun tre hektar, summer det af liv. Bier, sommerfugle, grashopper, insekter af alle slags. Gønter og musvåger i luften. Svaler, der fejrer indover i flokke.

Det pusler og rasler om natten. Der er pindsvin, froer, snoge og mus, der sammen med os i husholdningen spiser af alt det farverige, søde og bitre derude. Hindbær, brombær, æbler, vindruer, krydderurter. På markerne er der frugttræer, nøddetegn og alle mulige slags græsser, vilde urter og dyr, der fodrer sig selv, alt imens de gøder.

Jeg tagtager, hvordan svalerne vender

NATUR. Landbruget bør skabe meget mere rum til variation og dyreliv. Foto: Jan Stevning/POLFO

I luften over skellet mellem de tomme og de fyldte marker.

DEN SIDSTE udsigt bliver ofte affæst som idylliseret og urealistisk i et større perspektiv. Det vil sige det perspektiv, hvor effektivitet er blevet lig med løsningen. Især hvis det sættes sammen med klima- til klimaeffektivitet.

Hvor klima ydermere er blevet lig med miljø og natur. Men klima er ikke lig med miljø og natur, om end det er forbundet kar. Ulykkeligtvis eller ulykkeligtvis - alt efter

udviklingen - er klima, biodiversitet og global ernæring elementer, der kun kan løses sammen.

Effektivitet er ikke løsningen på noget af det sig selv. Det er udsigten til ørkenlandskabet, som ikke alene er håbløst, men også urealistisk i et større perspektiv. Nærmere betegnet det perspektiv, som valget i 2019 handlede om, og som er den bunden opgave for vores Folketing.

Valget i 2019 var et krav fra især den unge generation, som satte dagsordenen, fik en del partier til at vågne op og satte andre partier helt ud af spillet. Imøde-

kommelsen af kravet fra klimavalget lader imidlertid vente på sig.

Det skyldes ikke kun, at covid-19 har sat det meste på standby. Allerede inden nedlukningen af Danmark i marts havde regeringen etableret klimapartnerskaber med erhvervslivets branchegøansitioner.

De unge, der rejste kravet og ændrede den politiske virkelighed, er imidlertid ikke blevet spurgt. Ikke overraskende er der ikke kommet et kvantespring i svaret fra landbrugets establishment i form af klimapartnerskabets anbefalinger, som blev afleveret i marts.

Forhandlingerne om landbrugets bidrag til klimamålene skulle have været genoptaget her i efteråret, men blev udsat. Desværre.

Forvaltningen af jorden er en af de store klimapåvirkninger, vi har. Landbruget er den primære forvalter af dansk jord og samtidig en sektor, der p.t. har stort klimaafltryk på andre landes areal. Endnu mangler vi at se, at sektoren rykker grundlæggende på eget klimaafltryk.

Det er ellers netop ved at udnytte jordens kapacitet til kulstoflagring, at FN's Klimapanel (IPCC) i alle scenarier for overholdelse af 1,5-graders målet forudsætter en relativt hurtig omstilling, så resultatet af menneskers forvaltning af jorden skifter fortegn, fra udledning til lagring af kulstof.

Det ville være mærkeligt ikke kun ved øgede

skovarealer, som nemt kan blive til en kamp om arealerne, hvor klima så at sige stjæler jord fra mad.

I stedet skal det ske gennem omstilling til bæredygtige og kulstoflagrende dyrknings- og driftsystemer på eksisterende landbrugsjord.

Det er ikke noget, vi kan effektivisere os ud af med foranstaltninger af det bestående ud af en forestilling om, at Danmark skal kødføde verden.

Vi kan hverken kødføde eller korndøde verden. Der skal en langt rigere og sundere ernæring til.

Det kræver imidlertid, at jordens kapacitet til kulstoflagring anerkendes og udnyttes i en helt anden tilgang til jord, dyr og planter i fødevarerproduktionen. Heldigvis er det sådan, at når vi inviterer naturen indover og dyrene udover på markerne i et harmonisk forhold, der passer til landskabet derude, bidrager vi til svare på alle de store spørgsmål, som er kogt ind i de daglige måltider verden over: klima, biodiversitet, dyreliv og global ernæring og menneskers trivsel.

INSPIRATIONEN til at ændre udsigten fra det fattede til det rige landskab kan vi desværre kun hente i små portioner i et landbrugsland, hvor to tredjedele af arealet er dyrket med et minimum af variation.

I sommer var jeg så privilegeret at få inspirationen serveret i form af måltider med f.eks. lerarig kål, beder, blade fra

8 DEBAT

LÆSERNE MENER

TAK, POLITIKEN

Per Hov Andersen, Sædelsøgade 88, Odense: En stor tak til Politiken for til stadighed at bringe debatindlæg fra Dansk Folkepartis korfyldere. Det er vigtigt, at i fortsætter, for at modvirke, at Danmark bliver lige så opsplitlet som USA.

TVANG I PSYKIATRIEN

Tine Torp, mf, socialrådgiver (SF):

Det seneste årti har der været talt om at nedbringe bruget af tvang i psykiatrien. Men faktum er, at vi i dag stadig står i den situation, at alt for mange oplever tvangsindlæggelse, tilbageholdelse, hættefånger, fysisk fastholdelse og tvangsmedicinering. Og når der sættes særligt ind på at nedbringe f.eks. lægtellikering, ses bare en stigning i de andre former for tvang. Brug af akutberedning i medicin er for eksempel steget med 247 pct. i Region Sjælland over 10 år.

Nu må der snart ske noget, der kan få den udvikling til at vende. For hver gang et barn, en ung eller en voksen udsættes for tvang, skabes endnu en oplevelse af magtesløshed. Både hos den, som udsættes for tvang, men også hos dem, der må udføre det.

Det er tilsyneladende ikke viden, der mangler. Der er både erfaringer og studier fra ind- og udland, eksempelvis fra psykiatrien i Trieste og brug af åben dialog i Lapland, arbejdet med Safewards i psykiatrien i blandt andet Region Hovedstaden og Syddanmark eller britisk inspiration. Der skal derfor politisk og ledelsesmæssig vilje til. Og beslutninger om, at tvang kun skal kunne bruges, når man er til fare for sig selv eller andre, og intet andet virker.

SAMME FARGELSE?

Axel Holm, Tragården 24, København:

I partiet Venstre er man med rette vred over, at fødevarerministeren ikke har overholdt loven. Venstres forargelse er tårnhøj. Og de sageløse borgere må overvære, at Venstres forargelse ikke mildnes af, at den hurtige handling drejede

et potentielt at redde mange menneskeliv.

Det bliver spændende at se, om Venstres monumentale forargelse over lovbrud også vil være til stede, hvis konklusionen i Instrukskommissionens arbejde bliver, at Inger Støjberg som udlænding- og integrationsminister har begået et klart lovbrud. At hun ikke har overholdt lovkravet om, at enhver adskillelsessag skulle være genstand for en individuel vurdering. Her kan man frygte, at forargelsen fra Venstre vil lyde i meget venlige tonearter, hvis det kommer til at dreje sig om lovbrud begået af deres nuværende næstformand.

FREDERIK V

Peter Beck Pedersen,

Godthavnsvj 17, Hellerup:

Så røg han – eller rettere sagt et af de gipsafftyr, han har sat til eftertiden, og i hatten. Endnu er forargelse på vurdere og domme fortiden med nutidens normer og etik. Mit spørgsmål lyder: Hvor langt skal man tidsmæssigt eller kulturelt bevæge sig tilbage, før dette ikke er meningsfyldt? Frederik V (1723-1766) døde for 254 år siden, og var uover det tidligere slavehandel – engageret i kunst, kultur og videnskabelig. Han grundlagde det senere Kongelige Teater. Det Kongelige Danske Kunstakademiet (sic) og Sorø Akademi og støttede Niebuhrs ekspedition til Orienten.

Hvis vi flytter fokus cirka 1.000 år tilbage i tid, møder vi vore stoltte konger, som røde, voldtog og var aktive slavehandlere. Hvem tænker på at odelægge vikingeborgene Trelleborg eller Fyrkat? Vi har da også stadig et vikingeskibsmuseum og har haft en imponerende udstilling på Nationalmuseet om søvansame folk. For 2.000 år siden finder vi et blomstrende Romerrige, hvor frihed, lighed og broderisk skab vist havde trange kår, og slaverarbejde var naturlig del af samfundet. Skil Glyptotekets samlinger gentagelsesvis med antirasistisk, antioficialistisk tættekram?

Eksemplerne på tidligere tiders død og udåd er legio. Jeg håber på, men forventer ikke et logisk svar på mit indledende spørgsmål.

ULOVLIG FORVALTNING

Ole Olsen, Munkesvej 21,

Roskilde:

Det glæder mig, at Folketinget

er opdraget af at lovgrundlaget er i orden. Må jeg minde om en sag, hvor Folketinget i Århus har forsømt at stoppe en ulovlig praksis. Det gælder logning af teledata, hvor teleselskaberne er blevet pålagt at opbevare data om alles telefonsamtaler og e-mails i et halvt år. Den praksis blev allerede i 2014 dømt ulovlig af EU-Domstolen, da den udkendte det bagvedliggende EU-direktiv for at være i strid med vore rettigheder som borgere. Logning er tilladt ved konkret anledning, men ikke som generel foranstaltning. Folketinget rettede ikke op på det ulovlige.

I 2016 nåede EU-Domstolen i en sag mod Sverige til samme konklusion som to år tidligere, og Folketinget forholdt sig igen i ro. I starten af oktober i år bekræftede domstolen i en ny sag sin afgørelse, og jeg ventner nu igen på, om Folketinget vil bringe den ulovlige logning til ophør. Skal jeg skuffes igen?

FORKERT SAMMENLIGNING

Lisbet Foss, Korsørvej 12,

Frederiksværk:

Tak til Politiken for kvalitetskriterier angående læserebrev. Men Henning Lyhne Christensens indlæg søndag var desværre en fuser: For vist kan man anløre bibel- og koransteder, der er lige ubehagelige. Bare med den forskel, at muslimer er fundamentalistiske, mens kristne har en friere tilgang til Den Hellige Skrift.

Historik set holder læserebrevet heller ikke vand; man trækker korstogskortet helt uden viden om islam som en ekspansiv, diskriminerende og voldelig affære. Hvorpå følger og næsten ingen højrekræfter fra USA, såmænd også fra Danmark, hvoraf fremgår, at danske præster ikke vil give hånd til deres kvindelige kolleger (uagtet vi er talrige kvindelige præster, provster og biskopper) og næsten ingen højrekræfter, ligesom budet om ikke at slå ihjel ikke skulle udelukke, at vi har mordåben. Menneskerettigheder skulle således stå i modsætning til kristendommen. Hvor dog den store apostol anlægger en helt anden synsvinkel: Fra nu af er der ikke forskel på jøde og græker, mand og kvinde, slave og fri.

Javist, fordomme og uvidenhed samlet på såre lidt plads.

DAGENS CITAT

Støjbergsagen er udtryk for, at minksandheden ikke alle kommer af statsministerens magtfuldkomnighed, men af en langvarig moralsk erodring af det politiske system. Man må tilgive de vælgere, der tænker, at hele systemet burde sendes samme vej som de staklefs mink

Martin Krasnik, chefredaktør, IWeekendavisen

Stærkt bekymrende meldinger om minimumsnormeringer

FINANSLOV

KIM HENRIKSEN, FORMAND FOR PÆDAGOGISK SEKTOR I FOA

FORHANDLINGERNE om minimumsnormeringer er fortrolige. De, der forhandler, har et fortroligt rum sammen. Men mens forhandlingerne er i gang, bliver der meningsfulde udvekslinger fra flere af de involverede aktører ud. Og de er mildt sagt rettede ikke op, hvad er på at være på bordet inde i forhandlingslokalet.

Senest har de radikales børneordfører, Lotte Rod, i et oplæg på Facebook skrevet, at minimumsnormeringer ikke alene handler om at skaffe flere voksne, men at det skal være uddannede pædagoger. Partiet har også netop meldt ud, at andelen af pædagoger i institutionerne bør ligge på 75 procent mod de 58 procent, der er i dag.

Det er helt rigtigt, at det ikke blot handler om at skaffe flere hændere. Det handler om at højne kvaliteten i de danske daginstitutioner, og derfor handler det om høj grad om at uddannelsesdække området.

Men hvorfor i alverden plukker Lotte Rod ikke de lavthængende frugter, der hængende og dingler for øjnene af os alle? Hvorfor bliver de faglærte pædagogiske assistenter ikke nævnt her? De vil kunne sikre et hurtigt og varigt fagligt løft, som

med det samme vil kunne mærkes i børnenes hverdag.

På bare 42 uger kan pædagogmedhjælperne med mere end to års erfaring tage uddannelsen til pædagogisk assistent, som uden merit ellers tager godt tre år. Omregner man til fuld tid, er der lige nu, hvad der svarer til omkring 7.500 25-60-årige pædagogmedhjælperne med de nødvendige tre års erfaring, som kunne tage uddannelsen i den hurtige indarbejde.

Den pædagogiske assistentuddannelse, PAU, er en regulær erhvervsuddannelse, der kvalificerer til pædagogisk arbejde. De pædagogiske assistenter har en teoretisk funderet viden, og de ved, hvordan man fremmer børns motoriske udvikling eller får det sårbare barn med en børnegruppens leg. Det giver ingen mening at ignorere de pædagogiske assistenter i dag er kun omkring 9 procent af de pædagogiske personale pædagogiske assistenter. Andelen bør være mere end fire gange så stor, nemlig 35 procent, mens andelen af pædagogmedhjælperne bør skrumpe ind til 5 procent.

NÅR DET ER sagt, er det vigtigt at man, hvad der ligner en fæl misforståelse blandt forhandlerne, i jorden. Det forbyder nemlig, at regeringen overvejer at finansiere uddannelsen af pædagogisk personale med penge fra den pose, som er sat af til minimumsnormeringer. Men selv om det pædagogiske personales ud-

dannelsesniveau skal løftes, må vi så fast en gang for alle: De 16 milliarder kroner, der er afsat til minimumsnormeringer frem mod 2025, skal ikke bruges til noget som helst andet i flere år senere. Ellers får vi jo ikke noget normeringer, men blot ændret sammensætningen af personalegrupperne.

Samme pointe gælder i forhold til endnu en mislyd for forhandlingerne: Det står nemlig skidt til med tilsynet i landets dagtilbud. Det er for eksempel dybt problematisk, at en stor del af tilsynene ikke engang omfatter observationer af personaleets samspil med børnene, og at ledere selv vurderer, hvordan det går.

SF's dagtilbudsoordfører, Ina Strøjer-Schmidt, har på de sociale medier og i TV 2 News peget på de mange mangler, der er ved det nuværende tilsyn. Og tak for det. Men diskussionen om et forbedret tilsyn hvor der ikke er ved forhandlingslokalet om minimumsnormeringer. Igen: Der skal ikke tages af kassen til mere pædagogiske personale til hverken et statsligt eller kommunalt tilsyn.

Selv om forhandlingerne sker i et lukket rum, håber jeg, at sprækkerne i rummet ikke kun leder politikernes handlinger om minimumsnormeringer. Igen: Der skal ikke tages af kassen til mere pædagogiske personale til hverken et statsligt eller kommunalt tilsyn.

Fortidens gift skal graves op af jorden

MILJØ

KARIN KULTGAARD, CHEF FOR MILJØPOLITIK OG KRUKULÆR ØKONOMI I DANSK INDUSTRI SIGNE MUNK, SF'S ØRDFØRER FOR JORDFORURENING

UNDER SAMTALDE på Harbøre Tange ligger fortidens synder begravet i form af giftige kemikalier og tungmetaller, og længere nede ad vestkysten ligger Grindstedværkets giftige spildevandsrester gravet ned.

Men hvis der bliver afsat penge på finansloven, kan vi gøre et miljøproblem til en forretningsmulighed.

De to områder hører til Danmarks 10 såkaldte generationsforureninger. De er en ærgerlig påmindelse om fortidens skadeløshed over for vores natur og miljø. Regionen, som er farvet ansvars for at rydde op efter forureningerne, anslår, at den samlede regning vil løbe op til 1,2 mia.

kr. Det er ikke småpenge, men hvis vi lader stå til, går opgaven med at rydde op i Harbøre Tange og Grindstedværket for sig selv. Derfor skal der afsættes penge til at tage et opgør med fortidens overløb på miljøkontoen. Den kommende finanslov bør være startskuddet.

Tiden er moden til at få ryddet op. For det første har danske virksomheder udviklet banebrydende ny teknologi til at oprense den allerede nært jordforurening, f.eks. Harbøre Tange og Kærsgård Klitplantage. Nu kan man opnå en renhed, som hidtil ikke har været mulig, og det kan gøres væsentligt billigere end for få år siden. For det andet står vi over for at skulle forhandle en finanslov midt i en krisetid. Hvis vi gør det rigtigt, kan krisefinansloven blive en succes for både miljøet, samfundskøbenhavn og erhvervslivet.

HVIS DER bliver afsat et stort trecifret miljøbeløb, kan vi allerede til næste år be-

gynde at fjerne nogle af de store forureninger.

Samtidig sender vi et klart signal til erhvervslivet om, at investeringer i fremtidens grønne teknologi kan betale sig. En vigtig del af fremtidens industri består af virksomheder, der kan ommande et ikke-afvaskeligt miljøproblem til en forretningsmodel og skabe grønne arbejdspladser. Det er blandt andet jobs i bæredygtige industrier, der skal finansiere fremtidens velfærd.

Danmark er desværre ikke det eneste land, der er efterladt med alvorlig forurening. Der er skadelige kemikaliedepoter og gamle fabriksgrunde fra Hanoi til Houston. Men Danmark har en unik mulighed for at vise grønt lederskab og endnu en gang udvikle løsninger på den globale miljøproblematik. Det vil også komme ekspore, som lider hårdt under covid-19-krisen, til udsættelse. På den måde kan vi gøre nedgravede kviksvovl til en sand guldgrube.

Svaret på klimakrisen er der, hvor svalerne vender

tuntår og vildt kamin i vin. Et himmelsk måltid. Ikke på en mitchellrestaurant, men på en terrasse på Endelave. Et måltid, der burde være alle beskåret, men ikke er det. Det var ikke en menu, der kan gentages ved at gå i supermarkedsgrøntafdeling, hvor udvalget er begrænset. Fordi det spejler en ensrettet industri fødevarerproduktion.

Menuen var en del af en større sammenhæng, et projekt under Velfærdsselskabet/Dyrenes Beskyttelse, støttet af Fonden for Økologisk Landbrug, hvor flerårige grøntsager dyrkning, tilberedning, smag og næringsværdi bliver prøvet og kortlagt med henblik på udbredelse.

Der dyrkes kun grøntsager på 3,5 procent af det globale landbrugsareal, heraf kun flerårige grøntsager på 6 procent. Flerårige grøntsager udgør altså en forsvindende lille del af Danmarks og verdens areal. Et nytlyst studie fra Boemseter, Ferguson og Mehra (2020) har gennemgået 63 sorter af flerårige grøntsager, der pt. dyrkes verden over, og med henblik på at fastlægge kulstoflagringspotentiale og næringsværdi. De mest næringsrige planter bliver identificeret i forhold til om de matcher de største globale kostfordringer i form af underernæring og fejlmæring, altså basalt set både sultens og fedmens mangelsyndrome. Studiet sætter fingeren på til dels negligerede sammenhænge mellem vores vestlige fødevarerproduktion, klima og biodiversitetsskade og global fejlmæring.

Flerårige og vilde planter er rige på vitale mineraler og vitaminer, fordi det er planter, der kan klare sig selv, har masser

“
Når vi ser ud over det danske land, er den manglende variation til at få øje på

kan samtyrkes i artsvarierede dyrknings-systemer, som sammen med de dybe rodder betyder, at planterne er robuste over for klimaforandringernes henholdsvis meget tørre og meget våde perioder.

OVENNEVTE studie viser desuden, at flerårige grøntsager ofte kan vokse, hvor de enårige afgrøder ikke kan dyrkes, f.eks. inkluderer studiet en del ørkenplanter, skyggeplanter, vandplanter og såkaldte halvtørre planter. Planterne er tilpasset til at gro forskellige steder under forskellige forhold, f.eks. i skygge eller halvskygge og sammen med træer eller buske. Desuden er de fleste af de økosystemer, som flerårige planter er en del af, skabt i sammenhæng med fougere og andre planter, blandt andet større græsser.

Godsager og forfatter Isabella Tree har blandt andet i artiklen 'If you want to save the world, veganism isn't the answer' (The Guardian, 2018) beskrevet, hvad der skete et år på jorden, hvilket giver plads til at brygge andre afgrøder. F.eks. frugt fra træerne ovenover. Herefter skal planter liden med blade, der kan høstes og spises på linje med spinat. Gæseføden kan leve i mange år og passer stort

af modstandskraft og i sagens natur har gode reproduktive egenskaber. Ydermere har planterne blivende rodder, der udvikles år for år i jorden, hvor de lagrer kulstof.

Planterne kan i det mindste til en løbende høst fra marts til november. Permakulturhaven Myrris på Djurs er både deltager og øjenbær i projektet. Myrris har henvend 200 forskellige flerårige spiselige planter i et velfungerende dyrkningsystem, hvor der selvsagt ikke bruges gift eller kunstgødning, og hvor planterne holder hinanden i skak, rodder er blivende, og det stort set kun er det ukrudt, som er inviteret indenfor.

Frøene fra Stolthens gåsblod bliver høstet og spist som nordisk quinoa, hvor planter går på jorden, hvilket giver plads til at brygge andre afgrøder. F.eks. frugt fra træerne ovenover. Herefter skal planter liden med blade, der kan høstes og spises på linje med spinat. Gæseføden kan leve i mange år og passer stort

set sig selv. Planten fra Permakulturhaven er nu i forsøgsdyrkning på andre gårde for at følge den vegetative tilpasning af planterne på de andre lokaliteter.

Det er et praktisk projekt, der lægger sig op ad den internationale forskningsundersøgelser af kulstoflagring og ernæringsværdi af flerårige grøntsager over hele verden. Føremånte studie når frem til, at flerårige grøntsager i gennemsnit lagrer 0,43 tons kulstof per hektar årligt, mens såkaldt vildt planter har en kapacitet på 3,7 tons kulstof per hektar årligt.

Den sidste kategori er træer, buske, bambus, palmer, kaktus, mangrove og sukullanter. Det er samtidig her, at vi i bladafgrøder finder de største næringsværdier som f.eks. jern, zink, vitamin A, jod og fosfore, der er tyrtypiske planter i underernæring, som berører to milliarder mennesker. Samtidig indeholder planterne fiber, calcium, magnesium, vitamin A og C og antioxidanter, som mangler i den industrielle fejlmæring, der er medskyldig i diabetes, højt blodtryk, hjerte-kar-sygdomme og knogleskørhed.

Det er sigende, at når jorden dyrkes i et naturligt system, der bliver planter op med rod svært årl, udviner mulden, foramer landskab og biodiversitet, så mister jorden evnen til at lagre kulstof og ernære mennesker.

Mens 80 procent af de globale produktions afgrøder i dag kommer fra bare 14 botaniske familier, repræsenterer de identificerede flerårige grøntsager i Toensmeier-studiet 107 botaniske familier.

NÅR VI SER UD over det danske land, er

den manglende variation til at få øje på. Der dyrkes i store træk hvede, byg, majs, raps, roser og en mindre del rug og havre. 82 procent af dansk landbrugsjord bruges til at dyrke dyrefoder.

Det kræver syv kilo korn at producere et kilo oksekød og fire kilo korn til produktion af kilo svinekød. Dyrerne ser i imidlertid ikke meget til, fordi de fleste står inde helle livet i byrninger af de mest klimabelastende materialer: beton, stål, stensuld og med en energiforgubende drift af belysning, ventilation og fodersystemer etc.

Vi er 5,8 millioner mennesker i Danmark og 13 millioner grise. Vi dyrker føder og ikke sund mad til mennesker på vores marker.

Det kalorieregnskab kommer aldrig til at gå op til fordel for ernæring af verdens befolkning. De færreste ved, at fødevarer største klimaafttryk over en bred kam sættes i jorden på den gård, hvor de produceres. De fleste tror, højeste en undersøgelse fra Coop, at det største klimaafttryk udgøres af transporten eller emballagen.

Det enorme potentiale for sundhed, biodiversitet og kulstoflagring i dybe rodder og varig husmads med græssende dyr og jord, der dyrkes i flere etager med flerårige afgrøder uden pløjning, er stort set ikke erkendt og bliver ikke italesat af det Folketing, som i 2019 fik udmøntnings af et opråb lagt i hænderne.

Klimarådets anbefalinger om at indregne CO₂-udslip som omkostninger på økonomien ved hjælp af afgifter er naturligvis helt rigtige og på høje tid.

Det aktualiserer imidlertid behovet for en langt mere retvisende model for forskellige produktioners klimaafttryk, hvis